

Πρόληψη της Ρύπανσης στην Πηγή - Λύσεις Φιλικές στο Περιβάλλον και στον Καταναλωτή

Πολυχρόνης Πολυχρονιάδης

Γενικός Διευθυντής,
PERAN A.E.

Με τη σειρά μου, θέλω να ευχαριστήσω τη Δρ. Βλαβιανού-Αρβανίτη για την πρόσκληση προς την PERAN και εμένα προσωπικά να παρουσιάσω τις εμπειρίες μιας αποτελεσματικής προσπάθειας στην ανακύκλωση αλουμινίου. Ομως αναφερόμενος και πάλι στη Δρ. Αρβανίτη, θέλω να πω, μια και γνωρίζομαστε αρκετά χρόνια, ότι, πέρα από τη σοφία της και τις γνώσεις της, όλοι μας έχουμε πολλά να διδαχθούμε από αυτή, και εννοώ την πίστη στους σκοπούς, το πάθος για το αποτέλεσμα και οπωσδήποτε τον ενθουσιασμό, αλλά και την υπομονή της.

Μου ζητήθηκε να σας παρουσιάσω τι έχουμε κάνει για την πρόληψη της ρύπανσης του περιβάλλοντος στην PERAN, την ιδιωτική εταιρεία με τίτλο ιδιαίτερα βαρύ, μια και συνδέει δύο πολύ σημαντικές λέξεις: το Περιβάλλον και την Ανάπτυξη. Ζήτησα από τη διοργανώτρια να τροποποιήσω ελαφρά το θέμα μου για να σας μιλήσω για τεχνολογικά προηγμένες πρακτικές, αποτελε-σματικές, φιλικές στο περιβάλλον αλλά φιλικές και στους καταναλωτές, λύσεις, που ήδη εφαρμόζουμε στην PERAN, αλλά και που προτείνουμε να εφαρμόζονται γενικότερα στη χώρα μας. Και τούτο, γιατί αυτό ακριβώς είναι το ζητούμενο. Πολλές εκατοντάδες χιλιάδες τόνοι πολύτιμου χαρτιού κατανα-λώνονται κάθε χρόνο ανά τον κόσμο για άρθρα και μελέτες για την προστασία του περιβάλλοντος. Ομως, είναι κατά πολύ μικρότερος ο αριθμός αυτών που είναι εφαρμόσιμες, και πολύ λιγότερες αυτές που είναι πραγματικά φιλικές στους καταναλωτές, μικρούς και μεγάλους.

Οραμα της PERAN είναι να είναι πάντα μπροστά σε προγράμματα και λύσεις που συμβάλλουν ουσιαστικά στην προστασία του περιβάλλοντος, που προάγουν και τώνουν την ανάγκη για επενδύσεις στην τεχνολογία, κυρίως όμως δημιουργούν θετική διάθεση και συνειδητή έμπρακτη συμμετοχή του κόσμου στη μείωση της ρύπανσης, την εξοικονόμηση πόρων, την καθαρότερη Ελλάδα.

Το πρόγραμμα για ανακύκλωση αλουμινίου Lucky Can που διαχειρίζεται η εταιρεία από τις αρχές του 1992 εκφράζει κατά τον καλύτερο τρόπο αυτό που εννοώ, για φιλικές στο περιβάλλον και τους καταναλωτές λύσεις. Είμαι σίγουρος ότι οι περισσότεροι στην αίθουσα αυτή, έχετε δει, ακούσει ή διαβάσει στον τύπο, και γιατί όχι, χρησιμοποιήσει τα μηχανήματα Lucky Can για ανακύκλωση αλουμινίου. Τα Lucky Can, σε μέγεθος περίπου οικιακού ψυγείου, συνδυάζουν την οργανωμένη και ασφαλή περισυλλογή συμπιεσμένων από το ίδιο το μηχάνημα στο 1/20 του αρχικού όγκου, μέχρι 2.000 κουτιών, με την ευχαρίστηση, το παιχνίδι και τα δώρα που προσφέρει το πρόγραμμα, μέσω του ενσωματωμένου σ' αυτό Ηλεκτρονικού Υπολογιστή. Στην Ελλάδα και την Κύπρο λειτουργούν ήδη 47 μηχανήματα εγκατεστημένα ή μετακινούμενα σε σουπερμάρκετ, σχολεία, πλαζ, δημοτικούς χώρους, στρατόπεδα, παιδικές κατασκηνώσεις, εκθέσεις και ειδικά προγράμματα. Συγκεντρώνουν κάθε μήνα περί τα 1.000.000 κουτιά, κάτι λιγότερο από το 5% των συνολικά χρησιμο-ποιούμενων κουτιών στη χώρα μας, τα οποία και οδηγούν στο φυσικό τους αποδέκτη, τα χυτήρια της Αθήνας και της Θεσσαλονίκης, απαλλάσσοντας τους δήμους και τις χωματερές, που είναι σε ένα μεγάλο βαθμό, ο συνήθης αποδέ-κτης τους. Εξοικονομούν, παράλληλα, ενέργεια από τη μετατροπή του βωξίτη σε κουτί αλουμινίου, ικανή να φωτίσει 2.000 νοικοκυριά για μία ώρα.

Το πρόγραμμα Lucky Can δεν είναι, προς το παρόν, δημοφιλές. Εντούτοις, η αποδοχή του από τον κόσμο και τον τύπο είναι συνεχώς, από το ξεκίνημά του, ιδιαίτερα θετική και τούτο γιατί ο κόσμος είδε, και αυτό τεκμηριώνεται από πρόσφατη έρευνα που διενέργησε εταιρεία δημοσκοπησης, ότι το Lucky Can είναι ένα σύστημα καλά οργανωμένο που συμβάλλει ουσιαστικά στην ανακύκλωση, που λειτουργεί με έξυπνο, τεχνολογικά προηγμένο τρόπο, που συνδυάζει το παιχνίδι, τα δώρα-κίνητρα που προσφέρουν πάρα πολλές επιχειρήσεις, προβάλλοντας συγχρόνως το όνομά τους και τα προϊόντα τους.

Ο κόσμος από κάθε κοινωνικοοικονομική τάξη, ανεξάρτητα από μόρφωση και ηλικία, όπως έδειξε η δημοσκόπηση, έχει κουραστεί να βλέπει μόνο την άσχημη πλευρά των προβλημάτων. Και δυστυχώς τα σκουπίδια δεν έχουν τίποτε το ευχάριστο: κακοσμία, ρυπαρότητα, όγκο, βάρος, και ποнокέφαλο που προκαλεί η μέριμνα για την περισυλλογή και τη μεταφορά τους, για θάψιμο, κάψιμο, διαχωρισμό, κομποστοποίηση. Ομως το κουτάκι του αναψυκτικού ή της μπίρας, ελκυστικό προς τους καταναλωτές με τα συνήθως όμορφα χρώματα και μηνύματα που σχεδιάζουν οι ειδικοί του Marketing, είναι το ίδιο ευχάριστο για τον καταναλωτή, αν μετά τη χρήση του δεν αναμειχθεί με άλλα οργανικά ή ανόργανα οικιακά στερεά απόβλητα, αν φυλαχθεί και το φέρει ο χρήστης του στο Lucky Can, γνωρίζοντας ότι με τον τρόπο αυτό εξοικονομεί ενέργεια, ελαφρώνει την περισυλλογή των σκουπιδιών, ενώ παράλληλα το χρησιμοποιεί σε ένα ευχάριστο παιχνίδι που θα του προσφέρει μικρά ή μεγάλα δώρα.

Η PERAN ως ιδιωτική επιχείρηση χρειάζεται έσοδα, χρειάζεται κερδοφορία. Τα έσοδά της θέλει να προέρχονται από τις επιχειρήσεις που της εμπιστεύονται την προβολή τους ως χορηγοί του προγράμματος. Το αλουμίνιο που συγκεντρώνει, μετά την αφαίρεση των λειτουργικών της εξόδων, διατίθεται σε κοινωφελή προγράμματα μέσω του περιβαλλοντικού κεφαλαίου που έχουμε θεσπίσει. Από το κεφάλαιο αυτό ενισχύονται το Παιδικό Χωριό SOS, η θεραπευτική κοινότητα Ιθάκη, το ίδρυμα παιδιών με ειδικές ανάγκες Θεσσαλονίκης, η οργάνωση για την περιθαλψη άγριων ζώων και πουλιών της Αίγινας, σχολεία και άλλα ιδρύματα.

Το 1993 διοργανώσαμε ειδικό πρόγραμμα που θα επαναλάβουμε και το 1994 για τα σχολεία: διαγωνισμό ανακύκλωσης αλουμινίου μέσω του Lucky Can με συμμετοχή πολλών σχολείων και βραβείο ένα ταξίδι για τους μαθητές μίας ολοκληρης τάξης για μία εβδομάδα στην Ελβετία. Το αλουμίνιο που συγκε-ντρώθηκε ξεπέρασε τα 600.000 κουτιά σε δύο μήνες, μόνο από το πρόγραμμα αυτό. Το 1994 περισσότερα Lucky Can θα μπουν σε σχολικά συγκροτήματα, στρατιωτικές μονάδες βασικής εκπαίδευσης και δήμους. Ηδη τα πιλοτικά μας προγράμματα για τα σχολεία, τις στρατιωτικές μονάδες και τους δήμους, σημείωσαν πλήρη επιτυχία. Ιδίως το πρόγραμμα των δήμων έχει πολλές πλευρές και οφέλη, μεταξύ των οποίων μικρότερη επένδυση

για εξοπλισμό, μια και χρειάζεται λίγα μηχανήματα για να καλυφθεί ένας δήμος. Παράλληλα όμως αντλεί πόρους από την αξιοποίηση του Lucky Can, με την προβολή επιχειρήσεων που λειτουργούν μέσα ή έξω από το δήμο.

Το Lucky Can εντάσσεται 100% στην προσπάθεια για ανακύκλωση. Και ανακύκλωση όπως γνωρίζουμε είναι το πρώτο σκαλοπάτι, μετά τη συστηματική διαχείριση των απορριμμάτων, στην αποφυγή της ρύπανσης. Τα δύο επόμενα βήματα, με σαφώς μεγαλύτερη αποτελεσματικότητα για την αποφυγή της ρύπανσης, είναι η επαναχρησιμοποίηση των συσκευασιών και η ελάττωσή τους, ή ακόμη καλύτερα η αποφυγή χρήσης μη απαραίτητων συσκευασιών. Σε πολλές άλλες ευρωπαϊκές χώρες όπως οι Σκανδιναβικές, τις οποίες θεωρούμε ως πρότυπα ποιότητας ζωής, η επαναχρησιμοποίηση των φιαλών (γυάλινων και πλαστικών) έχει μπει εδώ και πολλά χρόνια για τα καλά στη ζωή των κατοίκων τους. Για τους τρεις εταίρους στο χώρο αυτό ήτοι, εμφιαλωτές, σουπερμάρκετ και καταναλωτές, η επαναχρησιμοποίηση πρέπει να αποτελεί κοινή φροντίδα και πρωταρχικό καθήκον. Είναι επιλογή του κάθε ατόμου να καταναλώνει ή όχι αναψυκτικά, ποτά, μπίρα, κρασί. Μαζί με το σουπερμάρκετ και την εμφιάλωση, πρέπει να υπάρχει συνεργασία μετά τη χρήση, και αυτό εκφράζεται κατά τον καλύτερο τρόπο με την επιστροφή της φιάλης και την επαναχρησιμοποίησή της. Σε πολλές χώρες η φιάλη του αναψυκτικού επιστρέφεται και ξαναγεμίζει μέχρι και 20 φορές. Στην Ελλάδα η ίδια ακριβώς φιάλη με αυτή της Σουηδίας, της Δανίας, της Ολλανδίας και άλλων χωρών δεν γυρνάει ούτε μία φορά. Λειτουργεί η εύκολη λύση, πετιέται στα σκουπίδια επιβαρύνοντας το περιβάλλον, τους δήμους και κυρίως όλους όσοι ενδεχόμενα δεν θέλουν να πίνουν αναψυκτικό από πλαστικά μπουκάλια.

Στη Βόρεια Ευρώπη οι καταναλωτές έχουν στη διάθεσή τους στα σουπερμάρκετ φιλικές λύσεις για τη διαχείριση των φιαλών που επιστρέφουν, είτε αυτές είναι γυάλινες είτε πλαστικές. Κυρίως όμως λειτουργεί συστηματικά η εγγυοδοσία. Στην Ελλάδα το ίδιο σύστημα λειτουργεί μερικώς. Είναι θετικό το γεγονός ότι όλες οι μπίρες που εμφιαλώνονται στην Ελλάδα επιστρέφονται στα σουπερμάρκετ και οι καταναλωτές εισπράττουν την εγγυοδοσία. Το ίδιο ισχύει για τα γυάλινα μπουκάλια αναψυκτικών, ορισμένα εμφιαλωμένα νερά και ποτά και λίγα κρασιά. Η ανακύκλωση γυάλινων φιαλών φαίνεται να μην είναι η καλύτερη λύση όπως είναι για το αλουμίνιο. Χιλιάδες τόννοι μπουκαλιών έχουν συγκεντρωθεί για ανακύκλωση και παραμένουν χωρίς αξιοποίηση. Για τις πλαστικές φιάλες δεν γίνεται ούτε λόγος. Οι καταναλωτές με γενικά περιορισμένη περιβαλλοντική παιδεία και συνείδηση προτιμούν τα κουτάκια και τα πλαστικά μπουκάλια. Οι εμφιαλωτές και τα σουπερμάρκετ θα μπορούσαν να είναι περισσότερο θερμοί υποστηρικτές της επαναχρησιμοποίησης. Χρειάζεται στην προκείμενη περίπτωση η γενναία απόφαση. Ο κόσμος ευτυχώς αρχίζει να αφυπνίζεται, με βραδύ εντούτοις ρυθμό.

Όμως και στον τομέα αυτόν υπάρχουν και τεχνικές λύσεις φιλικές για τον καταναλωτή. Η ΠΕΡΑΝ έρχεται να συμβάλει στην επαναχρησιμοποίηση των φιαλών διευκολύνοντας με τη νέα τεχνολογία τόσο τους καταναλωτές όσο και τα σουπερμάρκετ. Ηδη άρχισε να εγκαθιστά σε σουπερμάρκετ μηχανήματα που αναγνωρίζουν αυτόματα, με ρυθμό 60 στο λεπτό, παντός σχήματος μπουκάλια πλαστικά ή γυάλινα και στη συνέχεια εκδίδουν την απόδειξη για την είσπραξη της εγγυοδοσίας. Από το ξεκίνημα του νέου προγράμματος σε σουπερμάρκετ πιλότους, το αποτέλεσμα ήταν εκπληκτικό. Το σύστημα είναι ιδιαίτερα φιλικό στο χρήστη. Είτε νέοι, είτε μεγάλοι, μορφωμένοι περισσότερο ή λιγότερο, μπορούν να αντιληφθούν την ταχύτητα, την κίνηση, την τεχνολογία, τον εκσυγχρονισμό, την αξιοπιστία της απόδειξης που εκδίδει αυτόματα το μηχάνημα. Οι καταναλωτές επικρότησαν την εφαρμογή. Είναι χαρακτηριστικό ότι μέσα σε ένα μήνα στο σουπερμάρκετ που εγκαταστάθηκε το πρώτο πιλοτικό σύστημα διπλασιάστηκε ο αριθμός των επιστρεφόμενων φιαλών. Το ίδιο θετικά είναι και τα σχόλια των καταναλωτών.

Ο σύγχρονος Έλληνας καταναλωτής θέλει τη φιλική τεχνολογία και την εμπιστεύεται όταν τη βρίσκει, γιατί απλά είναι αξιόπιστη. Η επαναχρησιμοποίηση μπορεί να φαίνεται ότι είναι "μπελάς" για τους εμφιαλωτές. Γιατί όμως δεν είναι και για τους αντίστοιχους στη Βόρεια Ευρώπη; Από την άλλη πλευρά είναι όμως μια πολύ καλή ευκαιρία για προβολή τους, μια και είναι σαφώς φιλική για το περιβάλλον. Οποσδήποτε η ΠΕΡΑΝ δεν είναι η μόνη εταιρεία στον κόσμο που διαχειρίζεται φιλικές, πρακτικές και αποτελεσματικές περιβαλλοντικές λύσεις. Όλο και περισσότερες επιχειρήσεις ιδίως καταναλωτικών προϊόντων, δίνουν καλά δείγματα λύσεων φιλικών στο περιβάλλον και τον καταναλωτή. Η παλαιότερη αντιμετώπιση, ότι η συσκευασία είναι βιο-αποικοδομήσιμη και δεν επιβαρύνει το περιβάλλον, επιβαρύνει βεβαίως τη συλλογή, αντικαθίσταται όμως σταδιακά με λιγότερη συσκευασία.

Θα ήθελα να κλείσω τη συμμετοχή μου στη ημερίδα για την πρόληψη της ρύπανσης, προσπαθώντας να δώσω ένα παραλληλισμό του χρυσού κανόνα που χρησιμοποιεί η σύγχρονη αντίληψη της ολικής ποιότητας με την πρόληψη της ρύπανσης. Αλλωστε η πρόληψη της ρύπανσης και γενικότερα το περιβάλλον έχει τόσα πολλά να διδαχθεί από τη διοίκηση ολικής ποιότητας. Πιο συγκεκριμένα, στην ολική ποιότητα το κόστος ενός λάθους που εντοπίζεται από αυτόν που το κάνει έχει βάρος 1 μονάδα σε σχέση με 10 μονάδες αν εντοπισθεί και διορθωθεί μέσα στην επιχείρηση και 100 μονάδες αν εντοπισθεί από τον πελάτη. Στην πρόληψη της ρύπανσης το κόστος της διαχείρισης σκουπιδιών είναι 1000 μονάδες έναντι 100 αν εφαρμόζεται συστηματικά η ανακύκλωση, 10 αν λειτουργεί η επαναχρησιμοποίηση και 1 αν συνειδητά ελαττώνουμε ή αποφεύγουμε τη χρήση των μη απαραίτητων συσκευασιών. Αξίζει να προσπαθήσουμε με πρακτικές λύσεις φιλικές στους καταναλωτές για ένα καλύτερο περιβάλλον, για εξοικονόμηση πόρων, για καθαρότερη Ελλάδα.

Ο Πολυχρόνης Πολυχρονιάδης είναι Γενικός Διευθυντής της εταιρείας Περιβάλλον και Ανάπτυξη ΑΕΒΕ, που δραστηριοποιείται στο χώρο των πρακτικών αποτελεσματικών εφαρμογών για την προστασία του Περιβάλλοντος. Στο παρελθόν διετέλεσε επί πολλά έτη διευθυντικό στέλεχος σε διεθνή εταιρεία πετρελαιοειδών, με δραστηριοποίηση στους τομείς διαχείρισης ανθρώπινων πόρων, marketing, πωλήσεων και εκμεταλεύσεων.